

Karaševska zajednica i perspektive za opstanak na ovom prostoru

marti, 16 januarie 2018

Kada je rije o karaševskoj zajednici iz Rumunske smatram da je upravo geografska kompaktnost karaševskih sela još jedan od faktora koji je pridonio višestoljetnom o uvanju hrvatskog življa na rumunjskom prostoru. Karaševci smješteni u dolini rijeke Karaša su shva ali ova mjesta kao permisivni i sekuriziraju i prostor u odnosu na njihove lingvisti ke, vjerske i etni ke osobine i nisu osje ali ovdje da im je u opasnosti narodnost, jezik i vjera. Polaganje sela jednih naspram drugih sa injava kompaktnu ariju, izme u njih ne egzistiravši rumunjska naselja, a udaljenost do Domana, Ri ice i drugih rumunjskih mjesta prili no je velika. Budu i da su kompakt-ni u svim selima, utjecaj rumunjskog jezika i susjednih banatskih govora vršio se tek slu ajno, iz vana, jedino pri izlasku iz slavenske lingvisti ke sredine, a ne svakodnevno, iz unutrašnosti seoske zajednice i nije mogao bitno oslabiti karaševski govor. Više od toga, umjesto da budu asimilirani, Karaševci su asimilirali i katolicizirali Rumunje koji su slu ajno došli u njihovu sredinu, ali ne samo. Svojevremeno su se rumunjski mladi i iz Domana i Cuptoarea bez predrasuda vjen ali kod katolika zbog nesporazumima s pravoslavnim sve enikom iz njihovog sela.

Gоворити о традицијској култури у сувременом свијету могло би наоко зна ит да се налазиš на периферији друštva, да промовираš застареле ствари или пак да превиše гledаš u prošlost. Ме утим, karaševski Hrvati су и дан данас јељни гајити и увати стотинске везе са матичном, увати материјски језик, оби аје, традиционалну ноšnju i, ono što je od jako velike важности, да štitimo i гajimo naše etni ко bi e. увати и одгјати naše etni ко bi e sumus je naših оби аја. Ние било одувијек лако и једноставно, сакривали smo u каменим гробницама ових предела naša vjerska znamenja i nismo u bogatoј prošlosti ostavili забораву ono što je naše, ono sime su нас vjekovima надарили naši preci. I naša материјална добра трудимо се оковати у златне окове незaborава, зато је у Karaševu dovršena u овој години изградња Središnjeg музеја Hrvata u Rumunjskoj.

Ono što smatram veoma важним istaknuti s ovom prilikom jest injenica da i Rumunjska kao država jam i prava svih nacionalnih manji-na i poznata je kao multikulturalni i multietni ki prostor. Multikulturalnost je stvarnost Rumunjske i pretpostavlja priznanje pluralizma i kulturne raznolikosti, odnosno priznanje kulturnog identiteta bilo koje manjine. Posebni naglasak se stavlja na me usobnom prizna-nju vrijednosti, na dijalog i suradnju raznih postoje ih kultura, на me ukulturalno društvo u kojemu etnije interakcioniraju. Rumunjska država izdvaja novac iz Prora una za финансирање svih reprezentativnih удруга nacionalnih manjina, па тако и за Zajedništvo Hrvata u Rumunj-skoj, као кроњој организацији хrvatske manjine. Zajedništvo Hrvata ve 26. godina djeluje као главни промотор културе karaševskih i tamiških Hrvata u свим svojim манифестирају им обличима. Тijekom vremena, krovna организација Hrvata u Rumunjskoj приредила је itav niz манифестија које су рефлектирале socio-kulturnu raznolikost s којом manjinske etnije nadahnjuju i nadopunjaju rumunjsku kulturu i традиције.

Uz подржавање културних, језичких или вјерских компоненти karaševskog življa, Zajedništvo улаже велике фондове i за конструкцију разних znamenja koji ve sada jesu opa dobra mjesta na kojemu su smješteni. Primjerice, u samom centru Karaševa izgra eno je Središnje Sjedište организације, zgrada u kojoj ima preko dvadeset zaposlenih. U neposrednoj blizini zgrade podignuta je scena na otvorenom, gdje se организираju razni folklorni festivali i nastupaju mnogobrojna kulturna društva iz Rumunjske i Hrvatske. Ove godine je u Karaševu dovršena zgrada Etnografskog музеја Hrvata u Rumunjskoj, gdje је biti sa uvano sve ono što je vrijedno i reprezentativno u višestoljetnoj povijesti hrvatske manjine na rumunjskom prostoru i исто је ове godine Dvojezi na hrvatsko – rumunjska gimnazija u Karaševu proslavila 20. obljetnicu od svoga osni-vanja.

Me utim, iako su škole na hrvatskom jeziku, župe u karaševskim mjestima, izgra ene institucije i ljudi svjesni svog porijekla upravo imbenici koji osiguravaju karaševskoj zajednici svjetlu perspektivu na rumunjskom prostoru, mi se danas nalazimo u krucijalnom trenutku i suo eni smo s pro-blemima koji neminovno donosi ovo novo vrijeme i ovaj novi na in života. Ono što se danas može prepoznati kao zabrinjavaju i problem koji brutalno napada našu ionako malenu zajednicu, a to je ina e problem ne samo hrvatske zajednice nego i cijele Rumunjske, je migracija prema zapadnim državama, prije svega u Austriju, zbog gospodarskih razloga, zbog boljeg života i jednostavno zbog nedostatka posla u svojim mje-stima. Prirodni prirast populacije Karaševa i ostalih hrvatskih mje-sta u Rumunjskoj zadnjih je godina negativan i u najmanju ruku zabrinjavaju i, a to je posljedica migracije mladih ljudi u druge zemlje Europske unije. Shodno popisima stanovništva, Karaševo je u zadnja dva desetlje a izgubilo prili no isti broj stanovništva kao u itavom 20. stolje u, a negativni trend sve ve eg broja umrlih u odnosu na broj ro enih nastavlja se iz godine u godinu nezaustavljivim tempom.

Ivan Dobra